

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Halottak napja.

A bölcsészet nagy mestere Plátó, kit százada isteni melléknévvvel tisztelt meg, és a felvilágosult keresztény századok tudósai is azt lelkesülve hagyták helyben, azt tanítja, hogy a valódi bölcseséget a halálról való komoly elmélkedés képezi. A keresztény társadalom édes anyja — az egyház is e tanítást elfogadta s gyermekeit majd a fájó aggodalom, síró keserv érzékeny hangján, majd isteni tekintélyét és hatalmát használva fel, inti, sürgeti sőt kényszeríti, hogy gyakran emlékezzenek meg ama megrendítő isteni szavakról: „Statutum est hominibus semel mori.” A 10-ik század, melyben nyugaton valóságos „desolationis abominatio” torzképe domborodék ki, s melyben az erkölcsök legalább némi javítására egy ma intzi és egy paduai zsinat volt szükséges, de melyben keletnek is vad gondolkozásu Phothisus patriarcháján kívül dühöngött szilaj természetű elvetemült III. Mihály imperatora, — minden félszegsége mellett oly ájtatos intézményeknek lön bölcsője, mely mai napság is magasztos mely gondolatokkal tölti el a nemesen észlelő emberi értelmet, s oly oltárt emelt szívünkben, melyen elhunyt kedveseink iránti érzelmeink habár szívet tépő komor egymásutánban: de az emberi természetnek igen hiven megfelelőleg tovább és tovább ömledézhetnek. Ez intézmény nevét látom, nem kérdezed, hisz gyászoló szíved sígja meg eszednek, hogy az „halottak napja.” De mégis annak eredetére kíváncsi lehetsz k. olvasó. Elmondom tehát röviden. Még a pogányok előtt is szent volt a távozott kedveseik emléke. A római, szent a hányként hordá mellén a bődögült szülő, testvérekön összegyűjtött hamvait. A kereszténység, mely tündöklő fényével elűzte a sötétséget, s szent tűz hevével erősen éleszté a keblekben a holtak iránti tisztetletet, s dogmaként tartja a szentek egyességét s a holtak feltámadását, képzelhető: hogy azon kegyeletes szokást, hogy halottjairól mindenki megemlékezzék, ugy magán családjai, mint particuláris egyházaiban is

helyeselte mindig, s vonzó szertartásaival tovább és tovább fejlesztette mindig. Szent Odilo idejében, ki meghalt — 1048-ban lett először és pedig a clugnyi kolostorban meghatározott nap kítüzve, melyen minden évben ezután a szent Benedek rend „Commemoratio omnium defunctorum” ünnepét tartaoá. Fleury előadja, miszerint bizonyos syciliai Odilóhoz ment Clugny-ba s ugy nyilatkozott, hogy Isten neki jelentést tett arról, miszerint az ájtatos clugnyi szerzetesek buzgósága sok lelket kiszabított a purgatoriumból; hallván ezt Odilo a szent apát, a könyörületesség szent tüze annyira felgyultasztotta lelkét, hogy egész szerzetében elrendelte azon módog mikép megünneplik „Mindszentez” napját, ép ugy ünnepelje meg mindenki, imádkozva, szoltározva, alamiznászkodva, elmélkedve „Minden halottak” emlékének napját. Történt pedig ez: az Urnak 998-ik Esztendejében. Ezen ünnepet utólagosan helybenhagyták a római pápák, sőt azt az egész egyházra nézve kötelezővé tették. (cf. Lambertini „de festis Christi et Mariae III., 23.)

Hogy is ne? Minden ész belátja e napnak szükségességét. Minden kebel, minden szív átérzi mély jelentőségét. Mindenkinek van, kifelett siránkozzék s kiért fájdalom által megszentelt benső érzelmeit a keresztény hívők koszoruba fűzött szent imájával egyesítve: az egek nagyhatalmu szent Királyához küldje! Ma a házak oly elhagytak, az utcák ridegen kongnak a rá fuvaló őszi sanyaru szél kemény csapásai alatt. Minden üres, csak a temető öltötte magára ma az élet köntösét. . . . menjünk oda.

Hallottak napja van. Gyászban van az emberiség. Temetőben vagyok. . . . Minden zőrej édes atyámnak sóhajtása gyanánt üti meg fületem. . . . Ugy hallom, mintha édes anyám, testvérem, egyetlen volt őszinte barátom: bus melodiában küldenék fel hozzám a sir mélyéből szenvedéseiknek sirásra fakasztó „de profundis” féle kérés, könyörgő tartalmát. Majd a minorita, Celanoi Tamás „dies irae

dies irája“ ráz fel szomorú gondolataimból. . . Oh Istenem, amott a halál angyala mennyi felirattal látta el zászlóját: „Nem tudjátok mely órában jön az ember fia.“ „Legyetek készen.“ „Adj helyet ennek.“ „Ma nekem, holnap neked.“ „El van határozva, hogy egyszer meg kell halni.“ „Ime ez egy szegény özvegy asszony gyermeke.“ . . .

Mi az élet? futó csillag, mely alig látszott és már is letűnt. Madár, mely repdes, de nem tud állandóan maradni a légürben. Hajó, mely barázdákat húz a nagy tengeren s végül még híre hamva sem látszik, éles nyilvesző kezekből kibocsátva átszelvén a levegőt, eltávozik s aztán kereshetjük. Üres buborék, mely a mily könnyen támad, ép oly hamar szétoszlik. Virág, mely reggel üdén tekint felénk s napnyugtakor hervadtan fekszik. Csermely, mely pinczy ideig látható, s aztán elvész az égető homokban. Az élet alak, mely szétzüllik, árnyék, melyet a napsugarak elkergetnek. Az időről azt mondja a lánglelkű Bossuet: „az idő nagy csaló, akarja utánozni az örökkévalóságot; de amit ad egyik kezével, visszaveszi a másikkal, a mit ad egy nap, visszaveszi a következő napon; úgy tetszik nekünk, hogy jót akar s így nem marad időnk a bánatra véghezvitt tetteink felett.“ A halál öldöklő kaszája, midőn leginkább biznánk az élethez, ép akkor metszi ketté életünk fonalát. Vág jobbra, vág balra s ropogva szakadnak le reményeink viruló ágai. Levágja a királyi főt éppen úgy, mint a rongyburkolatba öltözött, filléredért esengő nyomorult koldust. Kioltja úgy a mosolygó szűz, mint a beszélni se tudó ártatlan csecsemő drága életét. Kopogtat úgy a fehér fürtű aggastyán, mint az élettavaszának örülő fiatal-ság ajtaján. Megjelenik úgy a büszke városokban, mint a szerény falukon. Megtalál akár otthon, akár utadon.

Jön mint a tolvaj az éj csendjében, vagy akár mint vendég, midőn délt hirdet a torony harangja. Felkeresi az őserdők őszbeborult remetéjét, s nem hagyja figyelmen kívül a tomboló zajba keveredett világfiakat és leányokat. Damokles kardja fenyeget minden léptünk és nyomunkon. Láttátok már a hatalmas folyamokat mikép sietnek a tengerbe, hogy ott elvegyüljenek? siet a rövid ideig tartó élet is az örökkévalóság oceánjába, honnan nincs többé visszatérés. Valóban istentelen Balthazar az élet, estve a csillárok fényözönbe merülő jó kedv határt nem ismerő mámorával dédelget, s reggel szobád falán fel van írva: „mane-tekelparez!“

Ily gondolatok foglalkoztatnak engem az elköltözötték sirhantjai között, ijesztőleg járja át belsőmet a szózat „statutum est hominibus semel mori“. De mit beszél amotta figyelmes népsokaságnak a hit szónok: „felfogunk támadni s megdicsőült testben látjuk meg a mi üdvözítő Istenünket.“

Dr. V. F.

T Á R C Z A.

TEMETŐBEN

(Halottak napja.)

Halottak napja van,
Zugnak a harangok...
„De profundis“... „miserere“...
Oh be fájó hangok!

Jönek az emberek,
A gvász meghatotta.
Mindenkinek van a sirban
Egy kedves halottja.

Megindulok én is,
Nézem a fejfákat,
Itt van szegény apám sirja
S elfog a bubánat . . .

Leborulok rája,
Melynél drágább nincsen —
Édes apám porodat is
Áldja meg az Isten . . !

Áldja meg az Isten,
Kinek örök szava.
Gonddal terhelt életünknek
Egyetlen vigasza . . .

S letörölöm a könnyem,
Szívemre irt kapok . . .
Boldogit egy nagy gondolat,
Hogy keresztény vagyok . . .

Halottak napja van,
Zugnak a harangok . . .
„Resurrexit sicut dixit“
Oh be kedves hangok !

Fülei Sz. Lajos.

Ő S Z S Z E L.

*Száll keletre, száll a golya,
Pusztá galy közt fuj a szél,
A lesárgult zörgő lombtész
Mulandóságról beszél.*

*Gyér ligetben, csöndös estén
Nem zokog már fülmile,
Pusztá földre sáppadt arcczal
Rá ér a hold nézni le.*

*Felhő uszik fent az égen,
Pókfonált úz lent a szél,
Azt jelenti hosszu szála,
Hogy az ősz még hosszán él.*

*Dépre tárja, dépre nyitja Iszta
A kopár föld tarlóját,
Varjúk serge hangos zajjal
Pusztá tájon röpked át.*

*Hosszu árnya lesz a fának,
Hűs szél támad messziről,
Sírja, hogy a természetről
Minden bájít az ősz leől.*

*Mulandóság! Ősznél jobban
Ki festhetné arcodat,
Rajzolni oly hűn, hogy: minden
Mulandó az ég alatt?*

K. J.

Igaz mese.

Volt, hol nem volt, — így kezdik a mesét
Egy ilju, ki szerette kedvesét.
Es hosszú kínos küzelem után
Vált birtokává az a szép leány.
Volt, hol nem volt... mondjunk mesét tehát
Repuljuk át az operenciát...
Egy kis faluban élt az ilju pár,
Mint fészekben a csevegő madár.
Ki tudja meddig éltek volna ők,
Ha nem zavarják a jövők-menők?
A boldogságot irigyelte sok,
Ezért meg kelle hat lakolniok.
Előbb csak egy jött, oszt' a második,
S az ifju párra mormolt valamit;
S miként a holló, ha hullára lel,
A többi tarsát meg károgni fel:
Megnepesült körül hegy, völgy, halom,
Es tékvesztetten hullt a rágalom — —
Hiába küzd a gyenge, mit sem ér,
A nagy tolyóban eltűnik az „ér“;
Erősb a gyengét, — a kicsinyt nagyobb
Ugy elnyeli, hogy meg se láthatod...
— — — Elzárkozottan a világ elől,
A rágalom fullánkjaival belől
Éltek magokban, mint az idegen,
Csakis egymást szeretve melegen.
Es őszre hogy a gólya utra kélt,
A bucsu napján ily formán beszélt:
„Ne fájjon az, hogy minden elhagyott,
En — a mig élek — tietek vagyok;
Most délre szállok, ott enyhébb a lég,
S ha kikeletkor itt derül az ég:

Örömtől fog majd zengni házatok,
Mert vigaszul egy kis angyalt hozok!“
... Elég a dalból! köny rezg szempillámon,
Nehogy a köny is fájdalomra váljon!
Nem bánom én gyülőljének nagyon;
Kis gyermekem egyetlen mosolyától
Lehull szívemről a sötétes fátyol,
S eloszlik minden — minden fájdalom!

Révay Károly

Alkotmányos élet falun.

„Poena peccati non tardabit.“
S. Scriptura.

VI.

A Füzérek.

Manapság az emberi élet hajója a nagyvilág oceánján ezer oldalról jövő romboló viharoknak van kitéve és retentő elnyeléssel fenyegető szírtes örvénynek tátongó veszedelme veszi körül e sivatag élet utasát. E közös sátonban osztozik mindenki, kinek élethajóját az élet tengerén a különböző szelek különböző irányban, és mindig az ohajtott révpartra és kikötőbe vezetik. — Szerencsétlen, ki ezen élet utjára nincs felszerelve a vallásosság szent és egyedül biztosító vértjeivel; aki élet hajójának árboczát nem a hit, hanem a hitetlenség, istentagadás; horgonyát nem a remény, hanem a vaksors és kétségbeesítő bizonytalanság; — vitorlájának vezető szelét nem az Istenben való szeretet és bizalom gyengéd fuvalma, hanem az Istent megvető kevelység és felülvalkodottság romboló szele képezi.

Szerencsétlen a vallástalan és hitetlen ember élete, mert, míg a hívőnek szíve az isteni erények szentélye s a kegyelmek edénye, addig a hitetlen keble állati vad szenvedélyek tanyája. S míg az csendes; ez nyugtalanodik, mint a szélvészkek által felvert tenger hulláma. — Mig a hívő a netáni hajótörés idején is a vészes hullámokból győzelmesen szabadul ki; addig a hitetlen élete hajótörés nélkül is folytonos barangolás, sötét, kétségbeesítő.

Isten a bennebizókat soha el nem hagyja. S na meg is engedi néha, hogy csapásokat szenvedjenek; de azok békés elviselését nem hagyja jutalom nélkül.

Igy van ez az egyes jámbor és istenfélő családdal is.

Nem volt elég, hogy a mai alkotmányos és a már elviselhetlenné vált terhes adók anyagilag tönkre silányították az eddig becsületes munka után élő legtöbb jó családokat, hanem még az átkos korszellem szabadoncz levegője is megmételte azokat.

Ezek közé számítandó a Füzérek jó hirnevű családja is. — Valóban, ha az anyagi sivársággal a szellemi kopárság olykor kezét fog és valamely családban tanyát ütnek, itt bizonyára a vigasztalás enyhítő balszámára és éltető harmatára időnként elkerülhetlen szükség van.

A Füzérek régebbi időben igen jó anyagi viszonyok között békében éltek. Mostani meggyengülésöknek oka, a mai drága alkotmányos élet mellett pedig abban keresendő, hogy Füzéry, ki ritka becsületes ember, neje pedig a jó kath. anyák példányképe, szívjoságuknak és

önzetlen emberszeretetüknek engedve, többek helyett kezességet vállaltak, s miután a hitelezők fizetéképtelenekké lettek, helyettök a Füzéry családja az uzs rások kezébe került. Ezek pedig ingatlan javait mintegy 25,000 frt erejéig háromnegyedrészben, nyilvános kotyavetye útján potom áron elvették. Ennek következtében a család nagyreményű fia: Gejza, — kinek tanulmányait e miatt félbe kellett hagynia és mesterségre állania, — bujában tiphusba esvén, pár napi szenvedés után hirtelen elhalt.

Irmát pedig, — ki pár évre a szomszéd városba egyik rokonához huzódott szórakozni — széptevői és keze-fogói, habár a valódi szépség, ártatlanság és kifogástalan jó leányka vala, miután fiatalaink manapság a vagyoniért szoktak házasodni — lassan-lassan mind odahagyták. — Így a családban, mint láthatni, egyik csapás a másikat érve, méltán levetség és lehangolt kedélyállapot üthetett tanyát.

Hozzájárult ezen családi bajhoz még azonszomorú körülmény, hogy e közben Szelessy urfi kérte az Irma kezét. Irmának volt ugyan kedve más kérő hiányában kezét Szelessynek odaigérni, de a szülők semmiképp sem akarták leányukat a vallástalanság és hitetlenség rettentő veszedelmének odadobni. Ezen veszély bekövetkezésétől annál inkább rettegtek, mert tudták, hogy Szelessy a szó szoros értelmében hittagadó, ki a kath. vallást odahagyva, kálvinista lett és minden vallási érzetből kivetkőzött hitszegő ember.

A jó szülők kimondhatlanul érezték, hogy rájuk nézve az eddig elszünetelt csapások legnagyobbika lenne, ha egyetlen gyermeküket kellene elveszteniök. De szívök annál inkább vérzett, mert tudták, hogy Isten egykörtőlük kéri mindazon gyermeküket. A bánat és keserűség gyászos fellegei a legsötétebb és legkétségbeesettebb alakban borongtak e sokat szenvedett család — egykor tiszta kék — egén, midőn a plebános ur hivatali teendői közepett néhány percnyi időt szakítva magának és éppen ma számításból e családot meglátogatta.

— Éppen az Isten hozta ma hozzánk — plebános ur — mondá a kölcsönös üdvözlések után Füzéryné a nyájas háziasszony. Oh mily ritkán van szerencsénk! Ma nagyon fontos közleni valónk van a plebános ural. Férjemet épen akartam odaküldeni. Valóban örvendek kimondhatlanul azért is, hogy az ügyet itt együtt hányhatjuk, vethetjük meg. — Ugyan Szelessy nem volt közelebről a plebános urnál, vagy nem irt bizonyos ügyben?

— Szelessy az ismeretes iskolaügy után nem volt nálam, sem pedig nem irt semmit — felelé a plebános. Ha szabad tudnom, talán ismét valami furcsaság történt?

— Nem, nem — viszonzá Füzéryné — az egész csak családi ügy. De furcsa biz ez mégis egy keveset; csak hallja plebános ur! Miután családunk a mai uzorás, huzavonó és nyomasztó adozó világban, — melyhez hasonlót még a magyar nem ért — az ismert jeleni nyomasztó állapotba jutott; Irmának jómódu és becsületes kézfogói mind kimaradtak, csak az egy Szelessy maradt meg állandóan. — Mi férjemmel — ismerve őt — mindig határozottan ellene voltunk látogatásainak. Azonban Irmát, főképp hogy rokonunktól haza jött, úgy elbolondította, hogy ez már-már kezét ígérte nekik. Legszomorú-

több a dologban az, hogy ő ezt tanácsunk, akaratunk és beleegyezésünk nélkül tette.

— Oh! igen, — szól közbe Irma, ki az ablaknál ülve kötöget vala, — igen, szülőim tudta és akaratát nélkül, de utolagós beleegyezésük reményében tettem, hisz már nem vénéülhetek meg és ülhetek itthon míg a világ!

Ah! 20 éves leány még nem vén — felelé Füzéryné — az még elmehet férjhez. Énis 24 éves voltam, mikor férjhez mentem. — De tudod-e gyermekem, hogy becsületes és jozangondolkodásu leánynak nem szabad, ha még honn maradna is, — saját és leendő gyermekei lelke üdvének veszélyeztetésével csak azért, hogy asszony legyen akár kihez férjhez menni. Aztán tudod kihez akarsz menni? Vajon, ha megesküdtél vele, nem rug-e a falba?

— Helyesen van, Füzéryné asszony — jegyzé meg a plebános — nagyon természetes, hogy egy fiatal nőnek csak mert családját egy kis anvagi csapás érte, — nem szabad jövőjét eljátszani. Vajjon az ég áldása helyett, nem fogja-e a szülők akaratát ellen tett lépése, mint átok egész életén át kísérni? vagy, ha nem leendő jól dolga, nem fogja-e a tudat örökre kizozni és gyötörni? Tehát Szelessynek ígérte kezét a kisasszony, kérdé mosolvgva a plebános — Ah! falusi bíróné akar nemde lenni?

— Igen, igen, Szelessyné — mondá a mama — Szelessy nője, kinek bíróné történt ismétli megválasztása három ember életébe került. Ugy ám, de miután e mellett még vagy öt ember sulvosan megsebesítve fekszik; ki tudja vajon nem csinosodik-e meg a falusi bíróság? Vajon nem jön-e Szelessy is Ferkó Pál, Zsizsó Péter és Kati József halála miatt kereset alá? Vajon nem fog-e ő is Zsubro Gál és Dike Miksával — kik amazokat ugy elverették, hogy bele haltak — vizsgálati fogságba kerülni?

— Soha sem szerettem a házasságot szerző, vagy rontó ilyen ügyekbe bele szólani, — jegyzé meg a plebános — de megvallom, én ennek nem ígerek jövőt. Különben is már nyári dolog idő van, én azértis, de főképp, hogy a választási ügy tisztázásának is vége legyen, az esküvő megtartását továbbra halasztanám — . . .

— Igen helyesen — szól közbe Füzéry, ki az egész beszélgetést komoly figyelemmel hallgatá. — Irma most nem megy férjhez. O a jelen esetben azt teszi, a mit a szülei parancsolnak. — Vagy ha mi akarnók, hogy menjen férjhez, — ha vagy egy csep életre való esze van nem neki kellene-e azt mondani, hogy nem megyek? Nem neki kellene-e elhalasztani Szelessy ügye tisztázásáig? Hisz tudja, hogy az itt volt vizsgáló-bizottság munkálatánál kitünt, miszerint Szlessy vizsgálta, bérletre fel, és pálinkázta le azon embereket, kik a Rezes pártján levőket halálosan megsebesítették — . . .

Ekkor a községi küldöncz egy a plebános urnak czimzett levél lépett be. A levélkén ez vala „Nt. plebános ur! Sietek tudomására hozni, hogy folyó hó 25-én Füzéry Irma kisasszonynyal házasságra akarok lépni. Kérem addig a szükséges lépéseket megtenni. Ellen esetben polgárilag fogunk az irt napon megesküdni. N. . . 187. . . jun. 17. szolgája : Szelessy bíróné . . .

Ezeket hallva, a szülőket rettentő ámulat fogta el e rögtönzött szándék fölött. Furcsa! . . . folyó hó 25-én, tehát 8 nap mulva esküvő! . . . Ez mégis sok! És mi nem

tudunk semmit róla, panaszolák a szülők!... No és Irma polgári házasságot akar kötni; ha 8 nap alatt a plebános ur el nem lát mindent?!...

Irma arcát hirtelen szégyenpir futotta át a váratlan felfödözés miatt. Gyorsan a mellékszobába szaladt és keservesen zokogva sirt...

A plebános a családtól a szokásos köszöntés után eltávoztván, a levélre a következőkben válaszolt: „T. Szelessy ur! Kérését csak úgy teljesíthetem, ha előttem még ma mindketten leendő nejével megjelennek. A nő részéről szeretném a szülők bejegyzését írásban neveik aláírásával ellátva birni. Egyebeket jelenlétükben szóval fogok elmondani Kelt N. . 187. . . június 17-én. Tisztelője Ebháthy s. k. plebános. —

VII.

Az iskola-építés.

A mai kor szabadelvű és felvilágosult fiainak, főképp, ha lábuk támpontját az alkotmányosság valamelyik kiváló előharczosának máshonnan szintén istápoltt tekintélyében találják, az önhatalmiság biztató hevében ellen állani, őket szédelő rohamaikban fenntartani, s saját énjüktől tüztett szenvedélyeikkel szemben a valódi közjóra nógatni, több kellemetlenséggel járó dolog, mintsem azt az ember egyelőre képzelné. Báró Eötvös, a nagynevű kormányfő a közös iskola-törvényre szobrot emelt magának és e nemzetnek számára. De elhintette egyszersmind a jelen és jövő nemzedék szellemi forrongásainak magvát az iskolaügy terén.

Szobrot emelt ezel magának, mert neve élni fog az összes nemzedék szívében.

Szobrot emelt e nemzetnek. Csak oh! ez mig azon ózan nemzedékre nézve, — mely nem e törvény szellemében növekedik — a hazafiai őszinte fájdalom és keserűség élő szobra leend; addig azon hitetlen és felfuvalkodott nemzedékre, — mely annak szellemében az állati ember ösztönének élve nő nagygyá e szobor a vénusi kéjek emlékszobra lehet.

Vajha ne lenne pedig ez, — az elfajultság e törvény védve alatt nagyra nővén, e nemzet gyászos siremléke!.

Szomorú kép, de végeredményében bizony ide lyukad ki a dicsőített iskolatörvény. Vagy ennek védelme alatt nem tombol-e, nem növekszik-e már napról-napra szemünk láttára a gonosz elfajultság uralomra vergődő szelleme?...

Ez az, a miért és mi mellett a mai kor felvilágosultságának szellemében Szelessy is a felekezeti iskola jellegének örve alatt körömszakadtáig küzd és harcol.

Még ez év tavaszán, sőt ezelőtt pár héttel is, azt hitte volna e község apraja és nagyja, hogy bizony nemsokára itt a nemzet jövő reményei számára két iskola-épület fog diszelegni.

Melyik hamarabb? vala a jelszó!

Ha valaha, itt bizonyult be igazán, a szószék hatalma. Kéz kéz ellen, kar kar ellen, erő erő ellen, kicsiny nagy ellen, nagy kicsiny ellen versenyezve munkára kelt

Habár Szelessy minden emberi erejétől kitelhető megkísérelt a hitközség által megkezdett új iskola építésének meggátolására, az iskolaalap épült. Habár megtámadta a megerősített iskolatervet és költségvetést, le-

foglalta a készenlévő anyagokat, kifogásolta az új iskola helyiségét, az építkezés folyt. Habár kimondhatlan sokat lótot futott hivataltól hivatalhoz, latba vetette minden tekintélyét és befolyását, az iskola egyre épült. Habár megkísérelte az építés hivatalos beszüntetését, a munkások börtönnel való fenyegetését, szétugrasztását és a végzett munka széthányatását; mind hiába. Sion őrei a vallásos szülőkből nem aludtak. Az építés annál rohamosabban és hevesebben folyt. — S a mig Szelessy, a különben ázsiai alkotmányos hosszadalmassággal járó állami segédelmet, sőt felterjesztésére a magas választ várta addig a rom. kath. jellegű új iskolaépület alig három hét alatt, — mikor Szelessy még mind várt, készen vala, Az iskolaév elejére pedig már teljesen felszerelve kellő fényt és dísz kölcsönöz a kis községnek.

De nem csak, hanem áll, mint előcsarnoka Krisztus egyedül üdvözítő egyházának, melyen még az emberek borbéban tomboló őrdögi gonoszság töprenkedései sem vehetnek erőt és diadalt.

— Ugy-e bár öcsém uram — szóla az öreg Laczi bácsi egy látogatás alkalmával a plebánoshoz, midőn az iskola építés már bevégeztetett vala — hogy egyesült erővel, nemcsak ilyen kisszerű s mégis fontos ügyet, minő e mi iskola-építésünk vala Szelessy hobortjaival szemben, hanem a kath. egyház ellen országszerte különféle felvonásokban nyilvánuló nagyobb üldözéseket és vad megtámadásokat is meglehetne törni és kívánt diadalra juttatni.

Igen, a nemzet jobbainak tönrülése által, nemcsak a korszellem ápolta támadási törekvéseket lehetne néha még csirájukban elfojtani, hanem maga e szegény nemzet is a sorvadás jelen helyzetéből egy jobb állapotba lenne terelhető.

— Nagyon természetes — viszonzá a plebános. — A nép és vezetői nagy része nem fogja fel helyesen az alkotmányos élet-rendszert, azért ennek czége alatt óriási hibák követtetnek el, melyek a nemzet erejét emésztik; de ha a jók is úgy tömörülnének, a jó ügy bizonyára előbb-utóbb diadalra jutna. — Csak sajnos, hogy a jók ezt nem teszik.

— Ez nagyon fájdalmas körülmény. — szóla az öreg ur — de Isten utai átvizsgálhatlanok. Meg kell nyugodnunk az alkotmányos élet jelen nyomasztó viszonyaival is. Isten a roszból is jót fog kihozni. Avagy, ha iskola-ügyünkben Szelessy ellenharcos nem lesz, valjon iskolánk ily hamar, ily páratlan lelkesedéssel és egy akaratl felépül vala-e?

— Teljesen hiszem, hogy nem, — felelé a plebános, de hála Istennek alkalmas időben keltünk. A nép megértette szavunkat és helyesen fogta fel jelen és jövő jólétére irányzott őszinte törekvéseinket.

— De hát, mit is akart Szelessy felbérlet felszabadultjaival ily fontos ügyben elérni? — szól az öreg ur. — Ugy hallom, azért akarja Füzéry Irmát is elvenni, hogy ezen család sok hivatalos és befolyásos egyénnel van összekötöttesben, s ha talán a választásokkor történt halálesetek vizsgálatának alkalmából bünvádi kereset alá helyeztetik, vagy elítéltetnék is, a házassági összekötések folytán megszabaduljon. —

— Ugy látszik csupa számítás és politika — mondá a

plebános — az egész házasság, mint szokott ma legtöbb esetben lenni. — Nagyon kényes dolog Nem gondolhatom, hogy fog keresztül menni. Füzérek semmi esetre nem akarják Szelessyhez adni Irmát. — No és megjegyzendő, hogy Szelessy épen folyó hó 24-re az esküvő előtti napra van beidézve a királyi ügyészséghez a vizsgáló bíró elé.

Mondják, hogy nagy kihallgatások fognak lenni. Érdekes dolgok vannak szönyegen. Különben mindkét házusalandó fél részéről felmentvényért lett folyamodva. Es emellett fognának felek megesküdni szenvedőleges segédkezéssel.

— Folyt. l.öv. —

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Egy érdekes okmány. Az erdélyegyházmegyei monumentális székesegyház története Erdély katholicusait bizonyára érdekli, s azért ezen okmányt, mely a templom viszontagságos történetére nézve fontos és a közetebb kiadott „Schematismus“-ban nem dolgoztatott fel, itten közlöm: „Stephanus Bocskay de Kys Maria Divina Miseratione Transsylvanicae Princeps, partium Regni Hungariae Dominus, et Siculorum Comes etc. Aajuk emlékezetül minden rendbeli híveinknek, hogy megtekintven, és kegyelmesen előnkben vévén az műnveinknek Gyulafehérvárat lakóknak méltó könyörgéseket azon Gyulathérvárban belső vár előtt való esztendőekben az Fejervariaktól ország törvénye kívül vettenek volt ei. Annak telette az Istenben elnyugott jó emlékezetű Aszszonyunk Batnori Kristófné akkorbeli Fejedelenasszony nekünk szerelmes atyáknak teste temetve ott vagyonsót mikor az nagy Isten bennünket Erdélyben Országunkban beviszen, legyen hol a keresztényi gyülekezetet együtt igazán az mi Istenünket tisztelnünk, dicsérnünk, megengedjük, hogy azon városbeliek azt az megnevezett öreg templomot a Jesuiták és Papista Papok kezeközi kilogialhassák és az igaz Isteni tiszteletet abban celebrálhassák, bírassák, es naponként Isten igéjét abban hallgathassanak; sőt annak telette szabadságok legyen azon városbelieknek, hogy az mi benne megromlott épülettel helyere állathassák, épithessék, ugy szintén mint annak előtte, mikor város számára volt: megépülven ennek utanna is örökösön az igaz valláson levő városbeliek számára bírassák. A kisebbik templomban az Jesuitáknak bekét hagyjanak. Nec secus faciant. Praesentibus perfectis exhibent restitutus. Datum ex arce Zeneach die 6-a Mensis Aprilis Anno Domini Millesimo sexcentesimo quinto.

„Stephanus Bocskay m. p. (L.S.) Simon Pöcchy, Secretarius.“

Eredetije meg van a káptalani levéltárban; (Centur. Alb. D. n. 51.) megjelent a Veszely „Erdélyi Egyháztörténelmi adatok“-ban is. Sz. I.

— **Egyleti élet.** Jegyzői jelentés a „Csiki rom. kath. tanítóegyesület 1883/4. tanévi állapota és működéséről. Tisztelt Közgyűlés! Szomorú érzés ébred keblemben, valahányszor egyesületünknek — jegyzői tisztekből folyólag a lefolyt év alatti állapotáról szóló jelentéséhez fogok.

Emlékezetemben ugyanis mindenek előtt feltűnik az 1883/4. tanév, mely egyesületünket oly érzékenyen sújtá: s melyről mult évi jelentésemben a részvét meleg hangjain emlékeztem meg. A seb melyet a nevezett év egyesületünk életfáján vágott, már-már beheggedni látszott, a midőn azt a lefolyt év ismét fölszakgatá. És ez sokkal érzékenyebb, mert a gyógyuló félben lévő seb újból fölszakítása, a legszúrósabb fájdalmat idézi elő. Györffy Iván tiszteletbeli tagtárs halála fölött fájdalomunk megmérhetlen, veszteségünk kipótolhatlan. Nem említem az elhunyt nagy érdemeit a kath. tanügy terén, elhallgatom a kath. tanügyi irodalom körében szerzett magas érdemeit, mert erről hangoson beszélnek kiadott művei; de szólok azon áldozatkészségről, melylyel egyesületünk könyvtárát fölkarolta, s azt évről-évre több jeles művel gyarapította.

Nemes tettei jutalma,
Legyen égi korona!

Az egyesületnek van 4 tiszteletbeli, — 5 alapító, — 17 pártoló, — és 70 rendes tagja, összesen 96.

Áttérve egyesületünk működésére főlemlitendőnek tartom a következőket: A választmány két gyűlést tartott; egyiket 1883. nov. 20-án, a másikat 1884. szept. 24-én. Amaz a pályázati tételre vonatkozó föltételeket állapította meg; ennek kiváló teendője a mai közgyűlés programjának megállapítása volt. Az alsiki fiók egyesület két gyűlést tartott, Csik.-Szt. Királyon, és Csik.-Szt. Simónon. Amott gyakorlati tanítást tartott: Balog Pál, Tódor István és Gál Sándor; itt gyakorlati tanítást tartott: Gergely József és Kolumbán Ágoston. A felsiki fiók egyesület szintén két gyűlést tartott; Csik-Somlyón és Csik-Balánbányán. Somlyón gyakorlati tanítást tartottak: P. Simon Márián, P. Széles Ferencz, P. Ferenczi Károly és Orbán Mihály. Balánbányán gyakorlati tanítást tartottak Veress Zsigmond és László Antal. Mindkét fiók-egyesületben a tisztujtás, a kellő időben megtartott. Ezek azon nevezetesebb mozzanatok egyesületünk állapota és működésében, melyeket az igen tisztelt közgyűlésnek előterjesztel szerencsém van. Most pedig, miután püspök ur ő Excellenciájának határtalan kegyelméből más kerületbe lettem áthelyezve; a csiki rom. kath. tanító-egyesületben viselt jegyzői állásról, és a felsiki fiók-egyesületben az elnöki tisztségről, — a kedves kartársaknak irántam tanusított becses jóindulatát és bizalmát szívélyesen megköszönve, — tiszteletteljesen lemondok.

Csik-Somlyó, 1884. okt. 22.

Tódor Antal,
vezértanító.

— **Vidéki levél.** Tüztész Lövétn. 1884. október 23-án. Mára virradólag reggeli 4 órakor, rettenetes tragédia vette kezdetét Lövétn. A mély völgyet, melybe a népes nagy község épületei össze vannak zsufolva a szalmás csűrök tetejéről hosszura kanyargatott lángtenger világította meg. A hajnali álombanszendergő népet a félrevert harangok rémletes szava, a fedetlen fővel, félig öltözve a tűz felé futó férfiak, nők jankiáltásai és sikoltásai költörték fel. Egy része azoknak, kiknek csürei égtek, a helyszínére érkezők által ébresztettet fel. Emberélet anynyiban esett áldozatul, hogy Mihály János, kinek csüre előbb meggyult, felébredve gyermekeivel a tüzlármára elő

rohant házából, de az istállóról háza ajtajára csapkodó lángokkal találkozott, melyek által arczóján meglévő szökésbe annyira megégettetett, hogy a jelen pillanatban haldoklik, elégett három lakház és tizenhárom csür minden benne lévő széna, gabona és más takarmánnyal, szekerek, mindenféle gazdasági eszközökkel együtt. A kár még e sorok megírása idejében nincs fölvéve, azért nem is bátorkodom megközelítőleg sem hozzá szólni. Elég annyit mondanom, hogy tetemes. A légett házakból jó részt csak azt tudták megmenteni, a mi az apák és anyáknak legkedvesebb: az alvó kis gyermekeket a csapkodó lángok között. A tűz oka még nem tudatik. Tizenkét családapá, kik közül egynek már a halálharangot meghúzták, ötvenkettő magával maradt a még nem várt sietséggel és szigorral megkezdődött téli idényre lakás, de legnagyobb részt élelem és ruházat nélkül. Sok embernek láttam ma arczát és kezét bekötve. Nem kérdeztem, hogy mi lelte? Jól tudom, hogy a tűzoltásnál kapták a fájó sebet.

Nem fűzöm tovább e szomorú eseményt, melynek mélyen érzett hatása alatt írom e sorokat. Azóktól, kiknek szive részvételt viseltek szerencsétlen sorsra jutott hűveim iránt, az ő nevében köszönettel fogadok bármi kevés segélyt, nem fogom elmulasztani a jöltévk adományát a nyilvánosság terén nyugtázni.

Isten velünk!

Jakab Lajos,
lővétei plebános.

IRODALOM.

Moulart előttünk fekvő műve kiváló figyelmet érdemel: „Az egyház és állam“ című munkájának két könyvében ez említett két hatalom eredetéről, szervezetéről és kölcsönös viszonyairól értekezik. Világos és könnyen áttekinthető beosztás — a bonyolodottabb kérdésekbe óvatosan lép be és bölcsészeti praecisióval tárgyalja azokat. A scholastikai jártasság minden lapján észlelhető, nem ijed vissza ennek subtilitásától és éppen ez által ad művének a tudomány terén maradandó becset. A könyvek nagyjából részlet lelik magukat, ez azonban hivatva látszik lenni arra, hogy túlélje az éveket. Egyes pontjaiban nagy apológiák kivonata tűnik elő. Sorai közt otthonára talál nemcsak a jogász, hanem a theologus és philosophus is a rokon eszmék közt örömet idézik. Afölkarolt és általa kifejtett eszmék mindennapi szükséggel bírnak — korunk égető kérdéseit képezik; nemcsak lehet, hanem kell is ezekhez hozzáállnunk. Könnyen felfogható irmodoráért melegen ajánljuk — bár ilyen könyvek állanak a diszasztalonon s nem Voltaire iromái és Büchner vakmerő állításai. — Emeli értékét a rendezett gondolkodás — mikor első mondatját papírra teszi az utolsót már látja; ellenfeleivel szemben elég kiméletes, a legkényesebb természetű nézeteket higgadtan és részlethajlatlanul idézi az ész ítélőszéke elé. Legyen szabad megjegyeznünk, hogy pár oldal az annyiszor említett egyház isteni jellegének behatóbb megvilágítására nem értett volna — ez a kis theologia fundamentalis-féle töredék eloszlata talán azok kételyét is, kik a természetfölötti rend lehetőségét és egyházunk tulajdonságait egyszerű állításra

elfogadni nem mindig hajlandók. A szentírás és hagyományból érvelni szép dolog, pláne a theologusok bevett szokása; azonban pár vonás a szentírás és hagyomány bizonyítási horderejéről szokott világosságával előadva jó szolgálatot tett volna; mert az emberi ész a jogok előtt akkor hajlik meg, ha ezeket végelemzésben a természetből látja eredőnek. — Mondjuk: e tekintetben gazdagabb ecsetelést kívánunk, nem mintha elvéve ilyeneminek nyomaira nem akadnánk. Második lapján: a mi supernaturalis positívnek mondható; de nem minden positív supernaturalis — továbbá „e kettő egymástól elválaszthatlan,“ a gondviselés jelen rendjében, de nem önmagában tekintve. Az auctor itt nem téved, csak hogy nem él oly finom megkülönböztetéssel, mint máshelvt.

Huszonharmadik lapja: rövid és talpraesett módon leckézteti meg a protestantismust. Hatvankettő oldal: egy kis államtudomány; nagy tájékozottságról tesz tanúságot. A következő lapokban szépen festi a szív és ész egységét, a szeretet és hit kötelékében — elismerést érdemel a hasonlatok sublimitása. Százhetvenkettő oldalán előtérbe lép a pietás — talán még nem tudna minden társzkodót elhallgattatni, az érv ottlappang, de nem szembeszökő.

Nem lett volna-e jobb a százhetvennegyedik oldalon tenni a százhetvenkettőik elébe? a hatalmat in abstracto el lehet választani a személytől, in concreto egyesülve van. Más elhelvezés jobban megvilágítja a régi idők vitás kérdéseit. Az elméletet meg kell különböztetni a gyakorlattól, de nem értjük, miért volna az elméletek örökös átká az, hogy a kivitellel fordított arányban álljanak; s mert az elméletnek czélja elébb-utóbb a gyakorlat, már mint elméletnek. — A gyakorlattal ellenkező elmélet helyességéről nem kezeskedünk. Bellarmín, Bianchi — rendszerének kifejtése alkalmával rövidebb kivittelt kívántunk volna — a hosszadalmasság ilyen esetekben nem segít. — A kétszázharmincznegyedik, pompás dilemma az alkotmányról: kétszáznegyvenhárom, — minden sor aranvat ér, — kétszázötvennégy megkapó az indifferentismusról. Az inquisitiot, egyházunkat tekintve gyakorlatot tollal védi s bebonyozítja, hogy a mult idők történelmének criticájától egyházunk emberszeretete és igazsága nem fél. Egyes lapokat idéztünk, nem mintha csupán csak ezek érdemelnének említést, hanem mivel ezek inkább megragadták lelkünket. Az auctor minden lapján következetes önmagához. Néha az igaz ismétlésekbe esik, és előadása nem mindenütt egyenlő fokban érdekes. Végre a tudományos embernek, ha a közönség számára ír, nem szabad csupán a fensőbb gondolkodás-mód körében lebegni — le kell ereszkedni az olvasók felfogási tehetőségéhez. — közelükbe kell hozni a valódi tant és nincs igazság, mely a jobb érzésük előtt napszerű ne lehetne, — e tekintetben itt-ott hazgy fenn az auctor némi kívánni valót.

Megemlithetjük az elegans kiállítását; — a jó magyaros fordítás irodalmi választékkal díszeskedetik. A fordítás helyességéről eredeti nem lévén kezünkben — az iskola elismert jártassága kezeskedik.

— Megjelent: a) „Tájékoztató és egyházművészeteti hetilap.“ Szerkesztik és kiadják Füssy T. Dr. Czobor B. 1884. évf. X. sz. — Tartalom: **I. Tájékoztató**

Egy fontos nemzeti érdek. — A német egyetemek és a francia papneveldek. — Irodalmi szemle. — Egyházpolitikai áttekintés. — **II. Egyházművészeti lap.** Egyházas-e jelenlegi templomi zenénk? — A nyulakszigetbeli és az ó-budai apácák pecsétai. — A „Gilde de Saint Thomas et de Saint Luc“ congressusa 1884-ben. — Rövid közlemények. — Irodalom. — Vegyesek.

b) **„Havi közlöny“** 7-ik évf. októberi füzet Szerkeszti Tokody Ödön. Kiadja a csanád-egyházmegyei nyomda Temesvárt. Tartalom: Rövid utmutatás katonai, illetőleg csendőrségi szolgálatra kötelezettek nőstülése tárgyában. — Irásbeli dolgozatok a hittanórák alatt. — A példák a hitoktatásban. — Sz. Ferencz harmadik rendje a „Misericors Dei“ constitutio szerint. — Szabadkőművesekkel kötendő házasság. — Egy a házasanulandó összejáratására vonatkozó gyakorlati eset. — A szokás a liturgiában. — Rómái újabb döntvények. — Decretum S. C. Rituum. — Preces cum Indulgentiis. — Ministeri rendelet az ösztöndíjasok nyugtáinak aláírásáról. — A magy. kir. Curia döntvényeiből. — Irodalom. — Személyzeti hírek. — Tárca. — Ára egész évre 4 frt tel évre 2 frt.

c) **„Jézus Szent Szívének Hírnöke.“** Szerkeszti Toth Mike Kalocsán. XI. füzet. Tartalom: Az imaapostolság új központi igazgatója. — Jézus Szíve! ki vagy a mennyekben. — A kápolna. — Az uri terem díszje. — Jézus Sz. Szívének tisztelete Magyarországon. — Jézus Szíve én szerelmem. — Jézus Sz. Szívének virágos kertje. — Jézus Sz. Szívének áldásai. — Biztos utmutatók az örök boldogságra. — Jézus Sz. Szíve kolerá ellen. — Az életből. — A munka apostolsága. — Ára egész évre 1 frt 50 kr.

d) **„Új magyar Sion.“** Szerkeszti Zádori János. XV. évf. sept. (177.) füzet. — Tartalom: Liguori sz. Alforz. — Horror causae finalis. — Magyar egyházi irok csarnoka. — A magyarországi r. k. templomok és kápolnák statisztikája. — Uti emlékek Olaszországból. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Ára egész évre 6 frt. osztr. magy. ért.

e) **„Gondozó“** szépirodalmi hetilap 5. száma a következő érdekesséző tartalommal: „Székely Tamad, Székely banja.“ Történeti regény P. Szathmáry Karolytól. — „Harom pohár.“ költemény Komócsy Józseitől. — „Izsak.“ regény írta Kazár Emil. — A „club.“ regényes korrajz, írta Mikszáth Kálmán. — „Palko vitez.“ regény Margitay Dezsőtől. — „Rontó Pal.“ verses regény, írta Gróf Gvadányi József, 1793-ban. — „Ki lesz az örökös?“ Hartmann Plön regénye, magyarosítottá Mártonffy Frigyes. — „Semmi.“ rajz, Vészi Odóntól. „A vakandék.“ Vannak még a borítékon ismertető és mulattató apróbb cikkek, szamos tudnivalók, kedélyes apróságok és érdekes talányok. A lap megjelen minden vasárnap három sűrűen nyomtatott iven és felívnyi szines borítékkal. Előfizetési ára: egy évre 6 frt, telévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 15 kr.

f) **„Ezeregy éjszaka.“** A legjobb kútfők után kiadja Nádor Kalman (Bpest.) V—IX. füzet. kiállítása igen csinos. — Ára füzetenkint 25 kr.

g) **Aláírási felhívás a Dore Gusztáv** rajzaival díszített s Magyarország hercegprimása János bi-

bornok-érsék ő Eminentiájának engedelmevel kiadandó bibliára. E nagy munka füzetenként fog megjelenni s minden füzethez négy egész oldalra terjedő, fényes kiállítású nagy kép lesz mellékelve. Egy füzet ára 1 frt, mely a mű megküldésekor lesz utánvételi uton fizetendő. — Az aláírások Fekete József nyug tanárhoz (Budapest) küldendők. Ajáljuk olvasóink becses figyelmébe.

h) **„Édvözet.“** Nagy Lajos tisztt. kanonok és főesperest papságának 50. és főesperességének 25 éves jubileuma alkalmából írta Veress Sándor csik-szt.-imrei plébános. A kis füzet 4 oldalra terjed.

i) **Irodalmi jelentés.** Holló Kázmér költeményeinek II-ik füzeté sajtó alá van rendezve s közelebbreől napvilágra jó.

j) Vettük az osztrák-magyar első általános **„Tisztviselő-Egylet.“** 28 lapra terjedő értesítőjét. Tartalma: 1. Rövid ismertetése az egylet működésének. — 2. Kivonat díjtáblázatokból.

— **Lelkészek és orgonaszok figyelmébe!** A „Keresztény katolikus egyházi énekeskönyv“ című műből, mely orgonaszok- és szövegrészre oszlik, most jelent meg a díszes kiállítású „Orgonakönyv“ 2-ik füzeté a következő tartalommal: III. Mese-énekek vasárnapokra: „Aldozattal járul hozzád.“ „Im arczukra borulunk.“ „Imádjuk Istenünket.“ „Jertek keresztény lelked.“ „Oh irgalmas kegyes Isten.“ „Oh menybéli nagy Isten.“ „Mese-énekek hétköznapiakra: „Add nekem Jézus szivedet.“ Bemegyek szent templomodba.“ „Csudálatos Szentháromság.“ „Edes Jézus, én szerelmem mint nap fénye.“ „Jézus reád emlékezés.“ „Mi atyánk, kit Jézus által ismer.“ — Az orgonakönyv 10. havonkénti füzetben jelenik meg, mintegy 140 egyházi ének dallamával és orgonakiséretével, köz- és utójátékokkal ellátva Előfizetési ár mind a 10 füzetre 2 frt. A szövegeknyv már teljesen megjelent, melynek előfizetési ára 50 kr.; bolti ár 60 kr. leand. Mindkét mű együttesen 2 frt. 50 kr. Minden füzet bérmentve küldetik szét. Előfizetések legzélszerűbben postautalványon Nemesovits Antal zenetanárhoz Győrbe intézendők.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Jótekonyság:** Püspök urunk ő Excellentiája a szeredahelyi templom kerítésének kijavítására 100 forintot, iskolapadokra 24 frt; Péterfillértül 135 frt. a nagyszebeni orsolya apácáknak tüzfára 100 frt. a hátszegi leányiskola kijavítására 673 frt. a málnási oltár építésére 200 frt; a csik-somlyói gymn. zeneegyletnek 100 frt; a csik somlyói tanító képezdének tanszerekre 78 frt; a lövetei tüzkarosultak számára 100 frt; külső növendék papoknak 100 frt; turi iskolának 20 frt; mária-remetei templom építésére 20 frt; többszegény fiu és leány nittatására a folyó tanévben 820 frtot; kisebb segélyekre 50 frtot volt kegyes adományozni.

— **Személyzeti:** Butyka Sándor ujmisés püspöki irodai iktatóvá nevezetett ki.

— **Meghívó.** Az alsófehérmegyei kerületi papság és tanító egylet nov. 6-án delután 3 órakor tartja ez évi őszi gyűlését a gyfehérvári elemi iskola helyiségében, melyre az érdekeltek tisztelettel meghivatnak.

— **Sajtóhiba javítás.** Lapunk mult számának 385. lapján a második hasábon felülről kezdve a 10. sorban e szavak helyett: „az ember és szellemi lény“ — „az ember nem szellemi lény“ olvasandó.

Kiadja: Az erdélyi r kath irodalmi társulat Felelős szerkesztő Dr TÓDOR JÓZSEF
Szerkesztőtársak: Dr CSERNIBÉLA Dr SANDORFFY NANDOR STRAUBERT ÖDÖN Dr VERESS FERENCZ

Nyomatott a püsp lycz nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárt